

Placení - půjčování - darování

Rudolf Steiner

[Tato skutečnost, tj. placení] se odehrává bezprostředně na trhu při prodeji a koupi, když to, co dostanu, hned zaplatím. [...] Nějaká věc se stává zbožím na trhu tím, že ji hned zaplatím. Tak je tomu v podstatě u toho zboží, které je zpracovanou přírodou. Tehdy platím, tehdy hraje placení podstatnou roli. Toto placení je veskrze nutné; neboť platím tehdy, když otevřu svou peněženku a vydám peníze, a hodnota je určována v tom okamžiku, kdy ty peníze vydávám nebo směňuji své zboží za jiné. Tady se platí. To je jeden případ, kdy se v národohospodářském procesu musí platit.

Druhý případ představuje to, na co jsem upozornil již včera, co hraje podobnou roli jako placení. To je půjčování. Jak jsem říkal, placení jako takového se to netýká; půjčování je zase úplně jiná skutečnost, která tu ovšem je. Dostanu-li zapůjčeny peníze, mohu použít svého ducha na tento zapůjčený kapitál. Stávám se dlužníkem; avšak stávám se producentem. Tady hraje půjčování skutečně národohospodářskou roli. Musí být možné, abych, mám-li duchovní schopnosti dělat to či ono, dostal půjčovní kapitál, zcela lhostejno odkud; ale musím ho dostat, půjčovní kapitál prostě musí existovat. K placení tedy musí přibýt půjčování. Tím máme v národohospodářském procesu dva velice důležité faktory: placení a půjčování.

A nyní můžeme [...] najít ten třetí případ. Ani na okamžik nebudete na pochybách, co jím je. Placení, půjčování - a to třetí je darování. Placení, půjčování, darování: to je skutečně trojice pojmů, která patří do zdravého národního hospodářství. Člověk má jistý odpor k tomu, aby darování počítal k národohospodářskému procesu; jenomže pokud toto darování někde chybí, nemůže národohospodářský proces vůbec pokračovat. Vždyť si jenom představte, co by bylo z dětí, kdybychom jim nic nedávali darem. Dětem neustále darujeme, a myšleno v národohospodářském procesu, dávání darem tu právě je, pozorujeme-li tento proces úplně, pozorujeme-li ho jako proces, který neustále pokračuje. Takže přechod hodnot, znamenajících darování, je vlastně neprávem považován za něco, co není v národohospodářském procesu přípustné. V mých *Hlavních bodech sociální otázky* proto - ke zděšení mnoha lidí - najdete vypracovanou právě tuto kategorii, kde hodnoty, například výrobní prostředky, přecházejí v podstatě v procesu identickém s darováním na toho, kdo má schopnost dále je spravovat. Aby se toto darování nedělalo zmatečným způsobem, o to je ovšem třeba se předem postarat; v národohospodářském smyslu je to ovšem darování. Tyto případy darování jsou naprosto nutné.

R. Steiner: Národohospodářský kurz. GA 340. Přednáška z Dorna- chu, 29. července 1922, str. 94nn.